

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaromíra Jirsy, soudců JUDr. Tomáše Lichovníka a JUDr. Vladimíra Sládečka (soudce zpravodaj) o ústavní stížnosti **L. K.**, zastoupeného Mgr. Petrem Novákem, advokátem se sídlem Vídeňská 546/55, Brno, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021 č. j. 25 Cdo 2764/2020-171, rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 5. 5. 2020 č. j. 10 Co 277/2019-137 a rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 10. 2019 č. j. 11 C 237/2016-107, za účasti Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Ústí nad Labem a Okresního soudu v Ústí nad Labem jako účastníků řízení a Generali Česká pojišťovna a.s. jako vedlejší účastnice řízení, **takto:**

- I. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021 č. j. 25 Cdo 2764/2020-171 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021 č. j. 25 Cdo 2764/2020-171 se ruší.**
- III. Ve zbývajících částech návrh odmítá.**

O d ů v o d n ě n í

I

1. Stěžovatel se, s odvoláním na porušení čl. 11, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí.

II

2. Z obsahu napadených rozhodnutí, ústavní stížnosti a vyžádaného spisu se podává, že se stěžovatel žalobou podanou k Okresnímu soudu v Ústí nad Labem domáhal zaplacení náhrady škody ve výši 230 000 Kč s příslušenstvím a 158 354 Kč s příslušenstvím. V žalobě stěžovatel uvedl, že se jeho manželce stal úraz, kdy si při venčení psa podvrtna pravý kotník na rozbitém chodníku, spadla a během pádu šlápla do díry na silnici a přivodila si tak zlomeninu levého hlezna. Úraz poškozené byl způsoben závadou ve schůdnosti chodníku, který je ve vlastnictví žalovaného. V důsledku toho byla po propuštění z nemocnice plně závislá na manželovi, který z důvodu péče o ni nemohl vykonávat své povolání a ztratil pravidelný příjem. Žalované Statutární město Ústí nad Labem navrhuje zamítnutí žaloby, když namítalo, že žalobce není aktivně legitimován. Zamítnutí žaloby navrhl i vedlejší účastník, Česká pojišťovna a.s. Okresní soud dospěl k závěru, že žalobce je ve věci aktivně věcně legitimován. Dále soud zkoumal, zda lze závadu ve schůdnosti chodníku hodnotit jako natolik významnou, resp. zda lze hodnotit stav chodníku za natolik zhoršený, že manželka žalobce ani při

obezřetné chůzi, která respektovala stav chodníku, nemohla výskyt zhoršené části chodníku předpokládat a účinně na ni reagovat. Po zevrubném dokazování pak došel okresní soud k závěru, že příčinou úrazu manželky stěžovatele nebyla závada ve schůdnosti chodníku ve smyslu § 27 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, byť chodník vykazoval dlouhodobě poškození povrchu, a žalobu stěžovatele proto zamítl.

3. Stěžovatel podal proti rozhodnutí Okresního soudu v Ústí nad Labem odvolání. V něm odkazoval na nálezh Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15, podle kterého je zapotřebí zkoumat, do jaké míry byl chodník způsobilý pro bezpečný pohyb chodců a zda vlastník učinil veškerá nutná opatření pro zajištění bezpečné schůdnosti chodníku. Nesouhlasil se závěrem soudu, že manželka nebyla dostatečně obezřetná a ostatní cesty by pro ni byly bezpečnější. Soud prvního stupně podle něj neposoudil otázku porušení povinnosti ze strany žalovaného. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Krajský soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně a odkázal na jeho věcně správné odůvodnění. Nad rámec toho se vypořádal s tvrzením stěžovatele, dotýkajícím se nezohlednění výše uvedeného nálezu Ústavního soudu. Podle názoru odvolacího soudu soud prvního stupně zkoumal všechny rozhodné skutečnosti, učinil je předmětem dokazování, zhodnotil provedené důkazy a všechna skutková zjištění tak mají oporu v provedeném dokazování. Rozhodnutí okresního soudu tedy potvrdil.

4. Rozsudek odvolacího soudu napadl stěžovatel dovoláním s odůvodněním, že závěry odvolacího soudu vychází z dřívější judikatury dovolacího soudu, která nereflektovala nálezh Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15. K závěru o absenci závady ve schůdnosti nelze dospět jen odkazem na celkově neuspokojivý stav komunikace. Žalovaný se ztotožnil s právním posouzením odvolacího soudu s tím, že i v intencích zmiňovaného nálezu Ústavního soudu je třeba zohlednit jednání manželky žalobce, které vedlo ke vzniku její újmy, když se znalostí stavu chodníku a komunikace zvolila chůzi po té části, která vykazovala větší poškození. Rozhodnutí soudu je proto souladné s daným nálezhem Ústavního soudu. Nejvyšší soud odmítl dovolání pro nepřipustnost. Podle Nejvyššího soudu rozhodnutí odvolacího soudu respektuje judikaturu Nejvyššího soudu, zejména závěr, že silniční zákon zohledňuje pouze tzv. nepředpokládané závady. Závadou ve schůdnosti je pak pouze místo, které se celkovému stavu komunikace a okolním poměrům vymyká svou sníženou kvalitou, v čemž je právě ona nepředvídatelnost pro chodce, který jinak volí způsob chůze přizpůsobený obecně panujícím podmínkám. Tento výklad je v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu bez výjimky ustálen. Nejvyšší soud odkazuje v této otázce i na rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia sp. zn. 31 Cdo 1621/2020, jímž dovolací soud reagoval na dovolatelem poukazovaný nálezh Ústavního soudu.

III

5. Stěžovatel v ústavní stížnosti uvádí, že soudy bez jakéhokoliv opodstatnění kladly důraz na podmínku předvídatelnosti závady ve schůdnosti, když o závadu ve schůdnosti se může jednat toliko za situace, kdy tuto závadu chodec nemůže předvídat. Stěžovatel namítá, že předvídatelnost závady ve schůdnosti není definičním znakem pro vznik odpovědnosti vlastníka komunikace za újmu vzniklou chodcům užívajícím takovou pozemní komunikaci. Interpretací *ad absurdum* by byla vyloučena jakákoliv odpovědnost vlastníka pozemní komunikace za újmy na zdraví vzniklé chodcům v důsledku neodstranění, nezmírnění či alespoň neoznačení závad ve schůdnosti v podobě

nerovností, výmolů či děr, neboť jakýkoliv výskyt takových nerovností by při nepříznivém stavu komunikace měl být chodci předvídan. Stěžovatel dále namítá, že ke zproštění odpovědnosti vlastníka komunikace došlo, aniž by bylo prokázáno, že by na předmětné komunikaci byl proveden jakýkoli zásah za účelem odstranění takových závad či přinejmenším za účelem jejich viditelného označení. Soudy podle stěžovatele bez jakéhokoli náležitého zdůvodnění nerespektovaly judikaturu Ústavního soudu, když rozhodnutí nereflektují závěry Ústavního soudu formulované v nálezu sp. zn. I. ÚS 2315/15.

IV

6. Nejvyšší soud ve vyjádření k ústavní stížnosti uvádí, že dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu je zcela v souladu s jeho ustálenou judikaturou, představovanou zejména rozsudkem velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia sp. zn. 31 Cdo 1621/2020, který se ve svých závěrech vypořádal s východisky plynoucími ze zmiňovaného nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15. Krajský soud v Ústí nad Labem pouze stručně sdělil, že ústavní stížnost nepovažuje za důvodnou. Stejně tak i Okresní soud v Ústí nad Labem, který ve vyjádření odkázal na odůvodnění svého rozsudku.

7. Statutární město Ústí nad Labem na výzvu Ústavního soudu sdělilo, že v řízení vedeném o ústavní stížnosti nevyužívá svého práva účasti jako vedlejšího účastníka, a tohoto práva se výslovně vzdává. Vedlejší účastnice, Generali Česká pojišťovna a.s., se na výzvu soudu vyjádřila tak, že ústavní stížnost nepovažuje za opodstatněnou a soudy rozhodly v souladu s judikaturou Ústavního soudu. Soudy vedle samotné předvídatelnosti závady ve schůdnosti podle vedlejší účastnice zohlednily i další relevantní okolnosti, jako je znalost místa manželkou stěžovatele, možnost manželky stěžovatele reagovat na situaci, volbu nejbezpečnější trasy a míru opatrnosti odpovídající místní situaci. Vedlejší účastnice dále namítá, že stěžovatelem zdůrazňované závěry obsažené v nálezu sp. zn. I. ÚS 2315/15 nelze bez dalšího použít. Příčinou pádu manželky stěžovatele nebyla závada ve schůdnosti (nejednalo se o jednorázové, překvapivé zhoršení), ale opotřebením jeho povrchu působením počasí, tedy jeho stavební stav, jemuž se manželka stěžovatele byla povinná přizpůsobit. Vedlejší účastnice v této souvislosti argumentuje také usnesením Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3274/18, v němž soud vyslovil, že odkaz na nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15 není v dané věci případný, neboť byl vydán za odlišných skutkových okolností.

8. Vyjádření nezasílal Ústavní soud k replice, neboť neobsahovala žádné nové, pro posouzení věci významné skutečnosti.

V

9. Ústavní soud v souladu s ustanovením § 44 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), uvážil, že ve věci není třeba konat ústní jednání, neboť by nijak nepřispělo k dalšímu, resp. hlubšímu objasnění věci, než jak se s ní seznámil z vyžádaného spisu a z písemných úkonů stěžovatele a účastníků řízení. Nenařízení ústního jednání odůvodňuje i skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval ani za potřebné provádět dokazování.

VI

10. Poté, co Ústavní soud konstatoval, že ústavní stížnost je přípustná, je podána včas a splňuje ostatní náležitosti vyžadované zákonem [§ 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu], a ověřil, že tvrzení obsažená v ústavní stížnosti mají oporu v listinných podkladech, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je částečně důvodná.

11. Ústavní soud předesílá, jak ustáleně judikuje, že je oprávněn přezkoumat správnost aplikace podústavního práva a zasáhnout do rozhodovací činnosti civilních soudů za předpokladu, že nepostupují v souladu s principy obsaženými v hlavě páté Listiny.

12. Podstatu ústavní stížnosti představuje nesouhlas stěžovatele s právním posouzením otázky odpovědnosti vlastníka pozemní komunikace za újmy, jejichž příčinou byly závady ve schůdnosti. Soudům vytýká, že nepostupovaly v souladu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15. Při posouzení odpovědnosti se zaměřily pouze na aspekt nepředvídatelných závad ve schůdnosti pozemní komunikace a nezohlednily, nakolik vlastník komunikace dodržel svou povinnost zajistit, aby tato komunikace umožňovala bezpečný pohyb chodců. Judikaturu Ústavního soudu přitom soudy nerespektovaly bez náležitého odůvodnění.

13. Ústavní soud se primárně zabýval námitkou stěžovatele dotýkající se nedostatečného odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu. Ten vyšel ve svém rozhodnutí z § 27 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích, podle něhož „vlastník místní komunikace nebo chodníku je povinen nahradit škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti chodníku, místní komunikace nebo průjezdního úseku silnice, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit, u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit, ani na ni předepsaným způsobem upozornit“ a § 26 odst. 7 zákona o pozemních komunikacích, podle něhož „závadou ve schůdnosti pro účely tohoto zákona se rozumí taková změna ve schůdnosti pozemní komunikace, kterou nemůže chodec předvídat při pohybu přizpůsobeném stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu a povětrnostním situacím a jejich důsledkům“. V odůvodnění odmítavého rozhodnutí uvádí, že závadou, s níž se jedine poji objektivní odpovědnost vlastníka komunikace, je výrazně kvalitativně zhoršené místo oproti celkovému okolnímu stavu komunikace, které je pro svou povahu či umístění pro uživatele nenadálé, tj. nepředvídatelné. Tento výklad je podle Nejvyššího soudu v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu bez výjimky ustálen. Přitom poukazuje i na rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia sp. zn. 31 Cdo 1621/2020, kterým dovolací soud reagoval na stěžovatelem poukazovaný náleze Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15.

14. Ústavní soud nejprve připomíná svou judikaturu: „*Požadavek řádného odůvodnění soudních rozhodnutí je jedním za základních atributů řádně vedeného soudního řízení a součástí práva na soudní ochranu. Dodržování povinnosti odůvodnit rozhodnutí zaručuje transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a zajišťuje vyloučení libovůle; chybí-li v rozhodnutí řádné odůvodnění, je tím založena nejen jeho nepřezkoumatelnost, ale zpravidla také neústavnost (...)* Obecné soudy jsou proto povinny adekvátně, co do myšlenkových konstrukcí racionálně logickým způsobem se vypořádat s důkazními návrhy účastníků řízení a argumentačními tvrzeními jimi uplatněnými. (...) nereaguje-li Nejvyšší soud adekvátně na argumentaci účastníka řízení uvedenou v dovolání, splňuje-li samozřejmě dovolání v daném směru zákonné náležitosti,

postupuje v rozporu s požadavky na řádné odůvodnění čl. 36 odst. 1 Listiny“ (nález sp. zn. IV. ÚS 1898/21, srov. též rozhodnutí v něm uváděná). Řádné odůvodnění rozhodnutí „vyžaduje v případě, že účastník řízení poukáže na předchozí relevantní rozhodnutí v obdobné věci, že tento argument bude zahrnut do odůvodnění rozhodnutí a současně bude řádně vypořádán; v opačném případě dochází k porušení práva na řádný proces“ (nález sp. zn. III. ÚS 1167/17).

15. Odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu požadavkům na odůvodňování rozhodnutí formulovaným Ústavním soudem nevyhovuje. Soud se dostatečně nevypořádal s odkazem stěžovatele na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15 a nereagoval ani na námitky, že soudy měly zkoumat, do jaké míry byl chodník způsobilý pro bezpečný pohyb chodců a zda vlastník učinil veškerá opatření pro zajištění bezpečné schůdnosti.

16. Nejvyšší soud v napadeném rozhodnutí odkazuje na své rozhodnutí sp. zn. 31 Cdo 1621/2020 a uvádí, že jím reagoval na stěžovatelem poukazovaný nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15. Podrobněji se k tomuto nálezu a závěrům zde zveřejněným nevyjadřuje. Z takto stručně pojatého odůvodnění by mohlo vyplývat, že postoj Nejvyššího soudu v napadeném rozhodnutí k otázce odpovědnosti vlastníka pozemních komunikací je s tímto nálezem v souladu. Tak tomu však není. V nálezu se mj. uvádí: *„domáhá-li se chodec náhrady újmy na zdraví a uvádí, že tato újma mu vznikla kvůli stavu chodníku (místní komunikace), je třeba, aby soudy na jedné straně zkoumaly, nakolik se chodec choval tak, aby svému úrazu předešel. V rámci toho se mohou zabývat veškerými okolnostmi případu včetně toho, zda chodec z více možných cest zvolil tu nejbezpečnější, zda přizpůsobil tempo chůze okolnostem, ale i zda zvolil vhodnou obuv apod. Na druhé straně je ovšem třeba zhodnotit, nakolik vlastník komunikace dodržel svou povinnost zajistit, aby tato komunikace umožňovala bezpečný pohyb chodců. O přiznání náhrady a o její výši se rozhodne podle toho, nakolik ke vzniku újmy přispěl sám chodec, a naopak nakolik k tomu přispěl vlastník komunikace. Přitom je nutné vycházet z principu úplné náhrady újmy na zdraví, tedy plné náhrady majetkové i nemajetkové újmy, který plyne z čl. 7 odst. 1 Listiny. Tyto své závěry pak musí obecné soudy promítnout do aplikace odpovědnosti za závadu ve schůdnosti, jak ji upravuje § 27 zákona o pozemních komunikacích, v konkrétním případě. Pojem závada ve schůdnosti upravený v § 26 odst. 7 zákona o pozemních komunikacích nemá nad rámec popsanych kritérií žádný další zvláštní obsah, má pouze zajistit spravedlivou rovnováhu mezi právy a povinnostmi vlastníků a uživatelů pozemních komunikací. Tato speciální právní úprava tak činí aplikaci obecných ustanovení o odpovědnosti podle občanského zákoníku nadbytečnou“.*

17. Nejvyšší soud oproti tomu v uvedeném rozhodnutí sp. zn. 31 Cdo 1621/2020 neshledal „důvody pro přehodnocení dosavadního ustáleného výkladu příslušných ustanovení zákona o pozemních komunikacích, zejména pojmu "závady ve schůdnosti" ve smyslu § 26 odst. 7 zák. o pozemních komunikacích a jeho právních důsledků. Nadále tedy platí, že zákon o pozemních komunikacích zakládá přísnou, tzv. objektivní, odpovědnost vlastníka (správce) komunikace za újmy, jejichž příčinou byly závady ve schůdnosti. Jde o odpovědnost bez ohledu na protiprávnost a zavinění, která je však spojena pouze s existencí závady ve schůdnosti, tedy s takovým nedostatkem komunikace, který se vymyká jejímu stavu z hlediska stavebního, dopravně technického i z hlediska celkového působení povětrnostních vlivů a který představuje pro uživatele nenadálou a nepředvídatelnou změnu hrozící vznikem újmy“. To však v návaznosti na závěr „vycházející z možné uplatnitelnosti občanského zákoníku v případech, v nichž

není dána objektivní odpovědnost vlastníka komunikace za škodu způsobenou závadou ve schůdnosti podle zákona o pozemních komunikacích. Opačné pojetí (představované R 140/2011) nevede ke spravedlivým řešením, neboť ve svém důsledku odpírá poškozeným chodcům právo na náhradu újem vzešlých z předvídatelných závad komunikací, aniž by současně zohledňovalo počínání jejich vlastníků při plnění povinnosti řádně pečovat o jejich stav, respektive povinnosti zajistit, aby chodníky umožňovaly bezpečný pohyb chodců“.

18. Nejvyšší soud tedy v tomto rozhodnutí i nadále zakládá odpovědnost vlastníka pozemních komunikací podle zákona o pozemních komunikacích pouze na existenci závady ve schůdnosti, kterou je takový nedostatek komunikace, který se vymyká jejímu stavu z hlediska stavebního, dopravně technického i z hlediska celkového působení povětrnostních vlivů a který představuje pro uživatele nenadálou a nepředvídatelnou změnu hrozící vznikem újmy (odpovědnost za závady ve schůdnosti se týká jen nepředvídatelných závad). Vedle toho se však Nejvyšší soud přiklonil k závěru, že není vyloučena případná obecná odpovědnost vlastníka komunikace za konkrétní porušení povinnosti s presumovaným zaviněním, a to podle obecného předpisu, kterým je občanský zákoník. Tj. chodci se mohou domoci náhrady i v případě předvídatelných závad, vzniklých protiprávním jednáním či opomenutím vlastníka komunikace: „Zákon o pozemních komunikacích (totiž) upravuje jen objektivní odpovědnost správce komunikace za škody, jejichž příčinou byly závady ve sjízdnosti či ve schůdnosti, nikoliv obecnou odpovědnost každého za škodu vzniklou v příčinné souvislosti s porušením konkrétní právní povinnosti. Obecnou odpovědnost založenou na principu presumovaného zavinění upravuje občanský zákoník, přičemž předpoklady objektivní odpovědnosti (za výsledek) a předpoklady odpovědnosti obecné (za zaviněné porušení právní povinnosti) nejsou totožné a totožné nejsou ani podmínky, za nichž se lze odpovědnosti zprostit.“

19. Toto rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo napadeno ústavní stížností, která byla Ústavním soudem jako návrh zjevně neopodstatněný odmítnuta. Byť se Ústavní soud neztotožnil se závěry Nejvyššího soudu, který setrval na tom, že odpovědnost za závady ve schůdnosti se vztahuje pouze k nepředvídatelným závadám ve schůdnosti, zdůraznil, že Nejvyšší soud věc stěžovatelky posoudil i z hlediska obecných ustanovení o odpovědnosti v občanském zákoníku. Z ústavněprávního hlediska je tak podstatné, zda stěžovatelce nebyla upřena náhrada újmy jen proto, že mohla stav komunikace předvídat. Není přitom rozhodné, v jakém odpovědnostním režimu z hlediska podústavního práva posouzení věci proběhne.

20. Nejvyšší soud v ústavní stížnosti napadeném rozhodnutí vyšel ze závěrů publikovaných v rozhodnutí sp. zn. 31 Cdo 1621/2020, že se odpovědnost za závady ve schůdnosti vztahuje pouze k nepředvídatelným závadám ve schůdnosti, v odůvodnění rozhodnutí se však již nezabýval otázkou zkoumání podmínek vzniku odpovědnosti vlastníka komunikace ve smyslu občanského zákoníku. Tj. zejména posouzením řádného plnění povinnosti vlastníka udržovat komunikaci ve stavu umožňujícím bezpečný pohyb osob. Samozřejmě i zde bude přicházet v úvahu závěr o spoluúčasti poškozeného na vzniklé újmě, nicméně ani to, zda Nejvyšší soud posuzoval napadená rozhodnutí z tohoto úhlu pohledu a jak se případně toto posouzení odrazilo v konečném rozhodnutí, není z odůvodnění jeho rozhodnutí zřejmé.

21. Nejvyšší soud v napadeném rozhodnutí dospěl v rozporu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15 k závěru, že odpovědnost za závady ve schůdnosti se týká jen nepředvídatelných závad. Postup Nejvyššího soudu není ani ve shodě se závěry obsaženými v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1621/2020. Poté, co Nejvyšší soud uzavřel, že v daném případě nešlo o nepředvídatelnou závadu, nepodrobil totiž dovoláním napadená rozhodnutí přezkumu na základě obecných ustanovení o odpovědnosti za porušení povinnosti. Lze tedy přisvědčit stěžovateli, že se Nejvyšší soud nevypořádal s jím uváděným rozhodnutím Ústavního soudu, které se k otázce odpovědnosti vlastníka komunikace staví odlišně od Nejvyššího soudu. Tento výklad ani nedoplnil posouzením z hlediska obecných ustanovení o odpovědnosti tak, aby dostál ústavně konformnímu výkladu.

22. Nelze přitom přisvědčit tvrzením vedlejší účastnice, že závěry obsažené v nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/115 není možno bez dalšího použít. Vedlejší účastnice naráží na jiný skutkový stav věci, zde spočívající v jiné povaze závady ve schůdnosti. Posouzení odpovědnosti vlastníka komunikace za škodu vzniklou závadou ve schůdnosti místní komunikace však není závislé na povaze závady ve schůdnosti komunikace. Takový závěr nelze dovodit z citovaného nálezu Ústavního soudu, ani ze zákonných ustanovení. Vedlejší účastnice argumentuje i odkazem na usnesení Ústavního soudu III. ÚS 3274/18, kterým byla ústavní stížnost odmítnuta jako návrh zjevně neopodstatněný. Ústavní soud přitom v této věci mj. uvedl, že *„odkaz stěžovatelky na nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15 neshledal Ústavní soud případným, neboť byl vydán za odlišných skutkových okolností dané věci, kdy stěžovatel uklouzl na zledovatělém chodníku, který nebyl v zimě ošetřovaný, protože byl vyloučen ze zimní údržby pražskou obecně závaznou vyhláškou, avšak na chodníku chybělo označení, že se chodník v zimě neudrží“*. Ústavní soud k tomu dodává, že závěry vyslovenými v odmítavých rozhodnutích není vázán (srov. nálezu sp. zn. IV. ÚS 301/05, body 88-89).

23. Ústavní soud uzavírá, že Nejvyšší soud neodůvodnil své rozhodnutí racionálním způsobem a nevypořádal se s argumentací stěžovatele, v důsledku čehož porušil jeho základní právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny. S přihlédnutím k doktríně minimalizace zásahů do činnosti jiných orgánů veřejné moci, jakož i zohlednění zásady subsidiarity ústavní stížnosti, Ústavní soud nepřistoupil k přezkumu napadených rozhodnutí nižších soudů. V první řadě úkol Nejvyššího soudu spočívá ve sjednocování judikatury nalézacích a odvolacích soudů. K tomu slouží přezkum na základě dovolání, což by se mělo adekvátně projevit též v odůvodnění rozhodnutí o tomto mimořádném opravném prostředku (srov. též např. nálezy sp. zn. I. ÚS 192/11, II. ÚS 289/06). Námitkami dotýkajícími se nesprávného právního posouzení odpovědnosti vlastníka nemovitosti okresním a krajským soudem a jejich ústavností se proto Ústavní soud již nezabýval. Svým rozhodnutím nepředjímá výsledek navazujícího řízení. Úkolem Nejvyššího soudu bude posoudit daný případ znovu, přičemž je vázán právním názorem vysloveným v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy). Především by měl reagovat na dovolací důvody stěžovatele a posoudit soulad napadených rozhodnutí okresního a krajského soudu s kritérii vymezenými výše tak, aby výklad zákonných ustanovení byl ústavně konformní. Své závěry pak musí řádně ústavně akceptovatelným způsobem odůvodnit. Případný ústavněprávní přezkum rozhodnutí civilních soudů může přijít na řadu až poté, co se jimi bude řádně zabývat Nejvyšší soud; dřívější ústavní přezkum by byl předčasný. Proto byla ústavní stížnost v rozsahu, v němž směřovala proti rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem a Okresního soudu v Ústí nad Labem, posouzena jako nepřijatelná.

VII

24. Na základě výše uvedeného Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a), § 82 odst. 3 písm. a) a § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu rozhodl, jak je ve výroku nálezu uvedeno.

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 16. června 2022

JUDr. Jaromír Jirsa
předseda senátu